

FISKERIDIREKTORATET
Postboks 185 Sentrum
5804 BERGEN

Trondheim, 01.11.2024

Deres ref.:
2024/10237

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/8098

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Høring - Forslag til regulering av fangst av kongekrabbe i 2025

Miljødirektoratet viser til høring av forslag til regulering av fangst av kongekrabbe for 2025, datert 23.09.2024.

Det meste i høringsforslaget synes å være forvaltningsmessige problemstillinger for fiskeriene som Miljødirektoratet generelt ikke har kompetanse på, eller merknader til. Vi har likevel noen kommentarer knyttet til risikovurderinger knyttet til kongekrabbe som fremmed art, og til omsetning av laks som grunnlag ved tildeling av kvotefaktor.

Kongekrabbe som fremmed art

Kongekrabbe er en fremmed art i norsk fauna. Den har som kommersiell art en litt spesiell forvaltningsmodell som har vært etablert lenge, her sitert fra Stortingsmelding 17 (2014-2015):

"Det skal opprettholdes et langsiktig kommersielt fiskeri innenfor det kvoteregulerte området, mens det utenfor det kvoteregulerte området er et mål å holde en lavest mulig krabbebestand gjennom fritt fiske."

Modellen er ikke til diskusjon i dette forslaget, men vi savner likevel en vurdering av risiko knyttet til artens spredning utover ønskede områder, ved ulike mengder uttak av kongekrabbe i ulike områder. Høringsnotatet baserer seg fortsatt på Stortingsmelding 17 (2014-2015) *Evaluering av forvaltningen av kongekrabbe*, som faktagrunnlag. Det mange år siden denne stortingsmeldingen kom, og data som benyttes der er fra 2011 – 2014. Den er uten litteraturhenvisninger.

Vi mener en oppdatering nå bør vurderes mot våre forpliktelser i Naturavtalen, CBD COP15/4 Kunming Montreal Global Biodiversity Framework. Rammeverket har globale mål fram mot 2030, der mål 6 handler om, fremmede arter:

"Eliminere, minimere, redusere og/eller avbøte påvirkningen fra fremmede skadelige arter på naturmangfold og økosystemtjenester ved å identifisere og håndtere introduksjonsveier for fremmede arter, forhindre at prioriterte fremmede skadelige arter introduseres og etableres, redusere introduksjons- og etableringstakten for andre kjente eller potensielle fremmede skadelige arter med

minst 50 prosent innen 2030, og utrydde eller kontrollere fremmede skadelige arter, især på prioriterte steder, for eksempel øyer."

Artsdatabanken vurderer arten til Svært høy risiko SE (Fremmedartslista 2023). Regjeringen fastsette nylig følgende målsetting som Norges bidrag til mål 6 i Naturavtalen:

"Norge har redusert påvirkningen fra fremmede skadelige arter på naturmangfold samt redusert introduksjons- og etableringstakten for fremmede skadelige arter."

(St. meld. 35 (2023-2024)).

Miljødirektoratet arbeider mye med bekjempelse av fremmede arter. Vi forvalter forskrift om fremmede organismer under Naturmangfoldloven og et tilsvarende regelverk i Svalbardlovens § 26. Vi koordinerer arbeidet med den nasjonale strategien med *"Bekjempelse av fremmede skadelige organismer - Tiltaksplan 2020- 2025"*.

En oppdatering og risikovurdering knyttet til artens status og eventuelle spredning utover ønskede områder knyttet til uttaket av kongekrabbe, er det likevel Fiskeridirektoratet som ansvarlig sektor og forvaltningsmyndighet, som må gjøre. Miljødirektoratet ber, som vi også gjorde i 2023, om at dette nå gjøres.

Omsetning av laks som grunnlag ved tildeling av kvotefaktor

Fiskeridirektoratet foreslår å videreføre adgangen til å legge omsetning fra laksefiske i sjøen til grunn ved tildeling av kvotefaktor og at omsetning av pukkellaks også kan inngå i beregningsgrunnlaget. Fordi det i 2022 og 2023 ikke har vært åpnet for laksefiske i sjøen i større områder, foreslås det at slik omsetning fra 2021 også kan legges til grunn.

Miljødirektoratet forvalter anadrome laksefisk, og regulerer dette fisket i vassdrag og i sjøen. Tilstanden til mange ville laksebestander er dårlig og mange bestander har ikke noe eller bare et lite høstbart overskudd. Dette gjelder blant annet flere av laksebestandene med opprinnelse fra Tanavassdraget. Som følge av dette er fisket i Tanavassdraget og i Tanafjorden, inklusive nærliggende kystområder, ikke åpnet for laksefiske.

For å sikre at det blir tilstrekkelig med laks igjen til gytingen har lokal forvaltning de siste årene stengt fisket midtveis i fiskesesongen i flere vassdrag i Øst-Finnmark. Siden vi ga uttale om dette i fjorårets høring, har situasjonen for villaksen blitt ytterligere forverret. Tilbakevandringen av gytelaks var i 2024 på et historisk lavmål, og det ble nødvendig å redusere eller stenge fisket i enda flere elver og sjøområder.

Kvotefordelingen i kongekrabbefiske har til hensikt at de som er sterkest plaget av kongekrabbe som bifangst, skal få mest nytte av den. Fisket etter kongekrabbe er ikke ment å utgjøre et selvstendig grunnlag for drift, men har hatt som mål at fiskere som har vært rammet av at kongekrabben hindrer tradisjonell redskapsbruk, kompenseres for bortfall av inntekt. Dette gjelder særlig de som har drevet garnfiske etter torsk og andre arter, men også annet fiske.

I denne sammenheng viser vi til fiskeridirektoratets høringsnotat om forslag til regulering av fangst av kongekrabbe i og utenfor kvoteregulert område i 2021 der det står at "*formålet bak omsetningskravet er at de som har vært plaget med kongekrabbe skal tilgodeses ved å få drive fangst av kongekrabbe. Sjølaksefisket foregår hovedsakelig i nærheten av land hvor det ferdes mindre kongekrabbe og gjennomføres på en slik måte at fiskere antakelig i liten grad er plaget med kongekrabbe. Det har også medført kontrollutfordringer at omsetning fra sjølaksefiske ikke dokumenteres ved sluttседler fra salgslag*".

Omsetning fra laksefisket i sjøen ble fra 2015, uten noen nærmere begrunnelse, inkludert i grunnlaget for tildeling av kongekrabbekvote etter et initiativ fra Sametinget. Fiske med kilenot blir ikke påvirket av kongekrabben, og laksefisket med kilenot eller krokgarn er ikke berørt av de negative effektene kongekrabben har for utøvelse av fisket i fjordene. Tildeling av kongekrabbekvote på et slikt grunnlag vil gå på bekostning av fiskere som er rammet av de negative effektene.

Dette er, etter vår vurdering, i strid med Stortingets intensjonen med ressursfordelingen i kongekrabbefisket, jf. Meld. St 17 (2014-2015) og Innst. 350 S (2014-2015).

Forslaget om at omsetning fra laksefiske i sjøen skal kunne legges til grunn for kvote på kongekrabbe, gir et insentiv og motivasjon til å fiske laks for samtidig å få kvote på kongekrabbe. Vi mener at dette både er uheldig og uriktig, i den situasjon villaksen er i. Miljødirektoratet ber derfor igjen om at omsetning fra laksefisket blir fjernet som kriterium for å få tildelt kvote for kongekrabbe.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Øystein Leiknes
seksjonssjef

Egil Postmyr
seniorrådgiver